

Key words: legal state, legal competence, european integration, educational reforms, civil society.

References

1. Andrusyshyn B.I. (2004). *Pidhotovka pravoznavchyykh kadriv dlia osvithoi haluzi* [Preparation of Legal Cadres for the educational sphere]. *Zbirnyk materialiv Vseukrainskoi nauk.konf. - Collection of Materials of the All-Ukrainian Scientific Conference*. Kyiv, 3–13. [in Ukrainian].
2. Husenko, A.A. Poniattia ta sutnist pravovoi kultury studentiv [The concept and essence of legal culture among students]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly - Scientific Works of Petro Mohyla Black Sea State University*, 270(258), 27–30. [in Ukrainian].
3. Yermolenko A. (2008). *Katehorychnyi imperatyv yak ratsionalna pidstava prava, vlady ta derzhavy u politychnii doktryni I. Kanta* [Categorical imperative as a rational basis for law, power, and state in the political doctrine of I. Kant]. *Filosofska dumka - Philosophical thought*, 6, 178–194. [in Ukrainian].
4. Ivani, O.M. (2012). *Strukturno-zmistova model formuvannia pravovoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia u navchalno-vykhovnomu protsesi universytetu* [Structural-content model for forming legal competence of future teachers in the educational process of universities]. *Candidate's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].
5. Kichuk Y.V. (2008). *Pravova kompetentnist maibutnoho fakhivtsia – priorytetne zavdannia hromadianskoi osvity u vyshchii shkoli* [Legal competence of future professionals as a priority task of civic education in higher education]. *Visnyk Lviv. un-tu - Visnyk of Lviv University*, 23, 141–147. [in Ukrainian].
6. Klochkova, D.M., Chernuha N.M. (2011). *Vzaiemozv'язok formuvannia pravovoi kompetentsii maibutnoho vchytelia z pravovym vykhovanniam osobystosti* [Interrelation of legal competence formation off future teachers with legal education of the individual]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu im. Tarasa Shevchenka - Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University*, 12 (223), 168–174. [in Ukrainian].
7. Ovcharuk O.V. (2009). *Kompetentnisnyi pidkhid v sviti: zahalnoevropeiski pidkhody* [Competency-based approach worldwide: general european approaches]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia - Information Technologies and Learning Tools*, 5 (13). Access Mode: Link. [in Ukrainian].
8. *Pravova osvita – osnova rozvytku hromadianskoho suspilstva v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv* [Legal education as the basis for the development of civil society in the face of globalization challenges]. URL: Link. [in Ukrainian].
9. Rabinovych P.M. (1994). *Osnovy zahalnoi teorii prava i derzhavy : navchalnyi posibnyk* [Basics of the general theory of law and state: textbook]. Kyiv. [in Ukrainian].
10. Chebykin, O.Ya., Bulhakova V.O. (2019). *Psykholohichni osnovy pravovoi kultury ta umovy yii korehuvannia: monohrafiia* [Psychological foundations of legal culture and conditions for its adjustment: monograph]. Odesa. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 17.11.2024 р.

УДК 378.147

DOI: 10.31376/2410-0897-2024-3-56-77-82

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ

Петрикей Олексій Юрійович

аспірант кафедри технологічної і професійної освіти

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: fahrenheitru@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-9929-8231

У статті з'ясовано особливості професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти Німеччини. Виявлено переваги та недоліки організації професійної підготовки майбутніх фахівців економічної сфери. Констатовано, що модернізація професійної підготовки майбутніх економістів повинна відбуватись з урахуванням соціально-економічних умов функціонування країни та досвіду економічної вищої освіти в розвинутих країнах.

Ключові слова: підготовка майбутніх економістів, фахівці економічної сфери, економічна освіта, професійна підготовка, університети Німеччини.

Постановка проблеми. Інтеграція України до світового і європейського освітнього простору потребує вирішення таких проблем, як: підвищення якості освіти, здійснення моніторингу ефективності діяльності освітньої системи на національному рівні, структурна перебудова освітньої системи відповідно до потреб забезпечення неперервності освіти, розширення міжнародного співробітництва, моніторинг і використання інноваційних ідей зарубіжного досвіду у сфері освіти. У зв'язку із цим актуалізується проблема вивчення зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх економістів.

Реформування вітчизняної системи підготовки фахівців економічної сфери, входження України до європейського освітнього простору потребує звернення до досвіду підготовки таких фахівців, передусім промислово розвинутих країн.

Для реформування економічної освіти в Україні особливо корисним може бути досвід професійної підготовки економістів у закладах вищої освіти Німеччини, як країни, що має найвищий рівень розвитку

економіки серед країн Європейського Союзу, і, з одного боку, має багаторічний досвід підготовки фахівців економічної сфери, а, з іншого боку, постійно оновлює зміст і методику їхньої підготовки.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Проблема професійної підготовки майбутніх економістів перебуває в центрі наукових інтересів дослідників. Науковці здійснюють дослідження за різними напрямками: теоретико-методичні засади підготовки майбутніх економістів (Г. Дутка, Є. Іванченко, О. Кірдан, Л. Потапкіна, О. Самосудова-Гророва, М. Стрельников, С. Тарасова, О. Яковенко та ін.); напрями удосконалення професійної підготовки майбутніх економістів (Н. Замкова, О. Карпова, Н. Лямзіна, О. Максимова, Н. Перевознюк, Л. Пуханова, Г. Тимошук, Ю. Ткач та ін.); шляхи використання зарубіжного досвіду професійної підготовки (О. Алієв, А. Загородня, В. Каричковський, А. Найдюнова, О. Наугольникова, В. Третько та ін.) тощо. Запровадження стандартів німецької вищої освіти в освітній процес ЗВО України досліджувала низка вчених, зокрема, Г. Дзюба, А. Василюк, К. Корсак, А. Харченко та ін.

Отже, необхідність вивчення особливостей професійної підготовки фахівців економічної сфери в Німеччині з метою підвищення якості підготовки майбутніх економістів в Україні, зростання їхньої професійної компетентності, мобільності та конкурентоспроможності в умовах співпраці з європейськими закладами освіти зумовили актуальність дослідження.

Мета статті – на основі аналізу науково-педагогічної літератури охарактеризувати особливості професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти Німеччини.

Виклад основного матеріалу. Система вищої освіти Німеччини характеризується гармонійним поєднанням національних університетських традицій та інноваційних методів управління освітою, фундаментальної теоретичної освіти й науково-дослідної діяльності, доступності та високої якості освіти [3, с. 115].

Процес підготовки економістів у Німеччині безпосередньо пов'язаний з практичною діяльністю, при цьому економічні дисципліни характеризуються достатнім рівнем фундаменталізації.

У своїй науковій роботі О. Шевчук виокремлює два типи закладів вищої освіти у професійній системі освіти Німеччини:

– університети прикладних наук – професійні вищі школи як наймолодший тип закладів освіти, у яких заняття проводяться зі значним практичним ухилом, зокрема, й для майбутніх фахівців економічної сфери. Ці заклади вирізняються скороченим циклом навчання (містять трирічну теоретичну підготовку і рік практичної роботи), великим професійним досвідом викладачів, а також наявністю тісних контактів з промисловими фірмами, що залучає до них велику кількість абітурієнтів;

– заклади вищої освіти традиційної німецької системи освіти, де навчальний процес триває довше, ніж в інших країнах (більше 6 років), що обумовлено орієнтацією процесу підготовки на вивчення науки та систематичною виробничою практикою [3; 4].

Таким чином, система вищої економічної освіти Німеччини має чітку упорядковану структуру; вибір закладу вищої освіти залежить від здібностей, схильностей і можливостей студента.

Професійна підготовка майбутніх економістів у Німеччині орієнтована на потреби ринку праці й здійснюється в закладах вищої освіти різних типів:

- університетах (нім. *Universitäten*);
- університетах прикладних наук / фахових вищих школах (нім. *Fachhochschulen*);
- технічних університетах (нім. *Technische Universitäten*);
- професійних академіях (нім. *Berufsakademien*);
- дуальних закладах вищої освіти (нім. *duale Hochschulen*).

Університети Німеччини орієнтовані насамперед на транслювання теоретичних знань. Курси, які пропонуються, мають наукову спрямованість. Деякі університети спеціалізуються на певних предметних сферах і можуть називатись, наприклад, технічними університетами. В університетах також можна отримати докторський ступінь, тобто захистити дисертацію, що є неможливим у більшості університетів прикладних наук [2].

Ключовим критерієм диференціації між класичними університетами й університетами прикладних наук є те, що останні пропонують спеціальності, орієнтовані на практику та прикладні програми. Організація розкладу жорсткіша, а курси менші, ніж в університеті. Тут переважно здобувають освіту в галузі технологій, економіки та соціальних наук.

Сильними сторонами університетів прикладних наук є сучасні умови навчання й відносно невеликі групи студентів. Освітній процес завжди зосереджується на актуальності спеціальності та професійних вимогах. Практичні заняття є складовою повсякденного навчання, наприклад, у лабораторіях або в групах технічних проєктів. Окрім цього, зазвичай, обов'язковими є практики та стажування або так звані практичний семестр.

Спочатку університети прикладних наук пропонували лише курси в технічній галузі. Однак,

поступово перелік курсів було розширено, і сьогодні тут можна здобути освіту за майже всіма спеціальностями, пропонованими університетами, включаючи й економічні. У Німеччині економічні спеціальності належать до основних професійних галузей. Сукупність освітніх програм у сфері економіки розподілена за чотирма галузями діяльності, які надають широкі можливості для працевлаштування випускників:

- менеджмент підприємств, консалтинг, адміністрування;
- торгівля, продаж, транспорт і логістика;
- фінанси, бухгалтерія, податковий консалтинг і аудит;
- економіка підприємств [2].

Особливість бакалаврських програм для фахівців економічної сфери в німецьких університетах полягає у тому, що вони можуть бути організовані як у формі так званої моно-спеціальності (*нім. Monostudiengang*), коли студент навчається тільки за однією програмою (спеціальністю), так і у формі комбінованого бакалаврату (*нім. Kombinationsstudiengang*), коли студент вивчає основну та додаткову спеціальності. При цьому розрізняються дві подальші можливості: комбінація двох спеціальностей – основної й економічної як додаткової – без права викладання у школі (*нім. Kombinationsbachelor (ohne Lehramtsoption)*) і комбінація таких спеціальностей з правом викладання у школі (*нім. Kombinationsbachelor (mit Lehramtsoption)*). У цьому випадку додатково вивчаються також педагогічні науки, дидактика фахових дисциплін, німецька мова як друга мова. Обов'язковою складовою навчального плану є також практика у школі. Однак, для того, щоб стати вчителем, студенти повинні отримати після бакалаврату ступінь магістра з педагогіки (*Master of Education*) [2].

Бакалаврат передбачає, як правило, навчання протягом 6 семестрів і опанування навчального матеріалу обсягом 180 кредитів. Проте в деяких випадках для отримання ступеня бакалавра може бути необхідно 7 семестрів (210 кредитів) або 8 семестрів (240 кредитів). Крім фахової підготовки, програми цих спеціальностей містять також навчальні курси з блоку надфахових компетенцій і орієнтувальних знань (*нім. überfachliche Kompetenzen und Orientierungswissen (ÜKO)*), обсягом 21 кредит.

Після здобуття освітнього ступеню бакалавра випускники мають можливість вступити на магістерську програму, яка передбачає навчання протягом 4 семестрів (120 кредитів). Якщо ж навчання на бакалавраті тривало довше 6 семестрів (7 чи 8 семестрів), то термін навчання в магістратурі скорочується таким чином, щоб у цілому навчання на здобуття ступеня бакалавра та магістра за однією спеціальністю становило 10 семестрів (300 кредитів) [2].

Економічні спеціальності пропонуються студентам німецьких університетів і як додаткові, які поєднуються з іншими (основними). При цьому обсяг програми за основною спеціальністю становить 99 кредитів (включаючи бакалаврську роботу), за додатковою – 60 кредитів, а решта – 21 кредит – припадає на блок надфахових компетенцій і орієнтувальних знань [2].

Навчання в університеті прикладних наук передбачає значну практичну спрямованість. Викладання та дослідження проводяться тут з практичним і прикладним спрямуванням. Це також означає, що студентам часто доводиться проходити кількатижневі практики, етапи проєкту та практичні семестри. Велика кількість університетів прикладних наук підтримують тісні контакти з численними компаніями та допомагають своїм студентам знайти базу для проходження практики.

Тривалість навчання для отримання ступеня бакалавра в університеті прикладних наук часто охоплює на один – два семестри довше порівняно з тією ж програмою в університеті через практичні семестри. З цієї ж причини магістерські курси в університеті прикладних наук, навпаки, часто скорочуються на один семестр. Під час навчання в університеті прикладних наук навчальний план, як правило, є конкретнішим, ніж під час навчання в університеті, а це означає, що студенти мають менше можливостей вибору. Крім того, навчальні плани вважаються дуже жорсткими. Проте це нерідко забезпечує кращу організацію навчання в університеті прикладних наук, що, у свою чергу, створює ідеальні умови для дотримання стандартного періоду навчання [2].

Перевагою навчання в університетах прикладних наук по відношенню до університетів є менша кількість студентів та менший обсяг програм. У порівнянні з університетом, університети прикладних наук часто пропонують більш неформальну атмосферу, меншу наповненість на семінарах і в академічних групах і більш інтенсивний супровід.

Суттєвою перевагою університетів прикладних наук є практична спрямованість навчання. Навчання повністю орієнтоване на майбутню професійну діяльність.

Практико-орієнтованості навчання сприяють і інші чинники, серед яких базуючись на узагальненні дослідження Г. Дзюби прикладу університету прикладних наук Бремена, можна воокремити:

- більшість студентів, які вступають на навчання, уже мають диплом про професійне навчання в одній із сфер менеджменту (наприклад, помічник менеджера в промисловості, банківській сфері,

експедитуванні вантажів, оподаткуванні тощо);

- професором фахової вищої школи може стати тільки особа, яка має досвід професійної діяльності у відповідній галузі не менше п'яти років;
- для викладання запрошуються фахівці, що працюють на підприємстві;
- в освітній процес запроваджено практичний семестр, який може проходити в Німеччині або за кордоном;
- багато студентів пишуть свою випускну роботу в тісній співпраці з підприємством;
- практична спрямованість реалізується під час вивчення всіх курсів дисциплін і на всіх етапах навчання [2].

Для навчання в університеті зазвичай потрібна загальна вступна кваліфікація для вищої освіти, тобто абітура (*нім. Abitur*), для навчання в університеті прикладних наук потрібна лише кваліфікація вступу до університету прикладних наук. Її можна отримати, закінчивши 12-й клас та пройшовши однорічну практику або професійне навчання [2; 5].

Німецькі дослідники Г. Фрідль та Т. Гуцшенройтер [6], аналізуючи стан підготовки фахівців з економіки підприємства в Німеччині, стверджують, що саме ця професія є однією з найбільш популярних серед вступників на здобуття вищої освіти в цій країні, але, щоб зберегти лідерство, вона має трансформуватись, «осучаснитись». Цей шлях науковці вбачають у цифровізації й міждисциплінарності в галузі економіки. На їхню думку, поняття «міждисциплінарний» часто не виходить за рамки загальних моделей бізнес-інформатики й інженерної економіки, а нинішній стан вимагає інших, більш кардинальних рішень. Зокрема, науковці пропонують інтегрувати в економічну освіту кліматологічні та медичні знання. Підставою для запровадження до вивчення майбутніми економістами цих курсів, які здаються дуже далекими від основної спеціальності, є той факт, що завдяки таким крокам вдасться не втратити зв'язок з глобальними темами майбутнього. Наприклад, для адекватного врахування кліматичних цілей у бізнес-рішеннях необхідне всебічне розуміння рушіїв і технологій захисту клімату. Ось чому, на думку Г. Фрідля та Т. Гуцшенройтера, дослідження клімату та енергетики повинні знайти місце в економічних спеціальностях. Студенти також повинні мати можливість належним чином усвідомити необхідність компромісів між економікою й екологією [6]. Ще однією важливою темою для впровадження в підготовку фахівців економічного профілю може бути курс «Основи нейронних мереж». Німецькі дослідники прогнозують, що випускники повинні бути здатними розробляти бізнес-моделі, що працюють зі штучним інтелектом. Якщо старі моделі не будуть вчасно трансформовані, вони зникнуть з розвитком оцифрування, включаючи пов'язані з ними робочі місця.

Цілком погоджуємося з позицією дослідниці Р. Гейзерської [1, с. 18], що німецька система підготовки майбутніх економістів створює найкращі умови для розкриття професійного потенціалу студента. Однак існують складності визначення конкретного місця роботи майбутнього фахівця на початку його професійної підготовки, з розподілом майбутніх економістів у процесі підготовки в закладах вищої освіти на дослідників і практичних працівників і з їх перепідготовкою під впливом відповідної ситуації на ринку праці.

Узагальнюючи результати дослідження Г. Дзюби, до напрямів можливого практичного використання німецького досвіду професійної підготовки економістів у освітньому процесі закладів вищої освіти України варто віднести:

- скорочення термінів навчання майбутніх економістів для отримання освітнього ступеня «Бакалавр» до трьох років навчання, що дозволить прискорити підготовку фахівців економічної сфери для малих і середніх підприємств і досягти більш раціонального використання кадрового потенціалу;
- запровадження дуальної системи навчання майбутніх фахівців економічної сфери за зразком німецьких університетів прикладних наук з метою посилення практичної орієнтації освітнього процесу та підвищення кваліфікації випускників;
- надання університетам автономного права щодо визначення змісту навчальних планів підготовки фахівців економічної сфери, що дозволить урізноманітнити їх, спрямувавши на забезпечення потреб державного та приватного сектора вітчизняної економіки;
- посилення практичного складника планів підготовки фахівців економічної сфери шляхом збільшення кількості практик або подовження їх термінів;
- запровадження двотижневої ознайомлювальної практики для вступників на економічні спеціальності, що сприятиме визначенню їхньої придатності для цієї професійної діяльності та самовизначенню щодо вибору професії;
- регламентування мінімальної кількості навчальних дисциплін, які повинні обов'язково викладатись англійською мовою, з правом вибору їх переліку закладами вищої освіти.

Висновки. Отже, підвищення ефективності підготовки майбутніх економістів у процесі

професійної підготовки на шляху України до інтеграції в європейський освітній простір потребує звернення до досвіду підготовки таких фахівців у закладах вищої освіти Німеччини. Запозичення їхнього досвіду має стати визначальним у трансформації професійної підготовки майбутніх економістів в Україні.

Подальші розвідки вбачаємо в аналізі бакалаврських програм університетів Німеччини та шляхах імплементації їхнього досвіду в освітній процес підготовки фахівців економічної сфери у вітчизняних ЗВО.

Список використаної літератури

1. Гейзерська Р. А. Формування професійного значущих якостей майбутніх магістрів економічного профілю у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2008. 254 с.
2. Дзюба Г. І. Професійна підготовка фахівців економічного профілю у вищих навчальних закладах Німеччини : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2021. 208 с.
3. Поясок Т. Б. Система застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх економістів у вищих навчальних закладах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2009. 559 с.
4. Шевчук О. Б. Особливості підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю за кордоном. URL: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN23/13sobpzk.pdf> (дата звернення: 20.11.2024).
5. Bachelor-Studiengänge. URL: <http://www.hs-bremen.de/internet/de/einrichtungen/fakultaeten/fl-studium/bachelor/> (дата звернення: 20.11.2024).
6. Friedl G., Hutzschenreuter T. BWL: Schaut über den Zaun! ZEIT Nr. 28/2020.

THE EXPERIENCE OF TRAINING FUTURE ECONOMISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN GERMANY

Petrykei Oleksii

Postgraduate Student at the Department of Technological and Professional Education
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *The integration of Ukraine into the global and European educational space requires addressing issues such as: improving the quality of education, conducting monitoring of the effectiveness of the educational system at the national level, structural reform of the educational system to meet the needs of ensuring the continuity of education, expanding international cooperation, and monitoring and utilizing innovative ideas from foreign educational practices. In this context, the issue of studying foreign experiences in the professional training of future economists becomes particularly relevant.*

Reforming the domestic system of training specialists in the economic field and Ukraine's integration into the European educational space requires looking at the experience of training such specialists, primarily in industrially developed countries.

For the reform of economic education in Ukraine, the experience of professional training of economists in higher education institutions in Germany can be particularly valuable. Germany, as a country with the highest level of economic development among the European Union countries, possesses, on the one hand, extensive experience in training specialists in the economic field and, on the other hand, continuously updates the content and methodology of their training.

Purpose. *The purpose of the article is to characterize the features of professional training of future economists in higher education institutions in Germany based on the analysis of scientific and pedagogical literature.*

Methods. *To achieve the set goal, the following theoretical methods were used: analysis of regulatory documents and scholarly works of researchers, comparison, synthesis, systematization, and generalization of information.*

Results. *The article examines the features of professional training of future economists in higher education institutions in Germany. The advantages and disadvantages of organizing professional training of future specialists in the economic field are identified. It is stated that the modernization of professional training of future economists should take place considering the socio-economic conditions of the country's functioning and the experience of developed countries in economic higher education.*

Originality. *The author proposes a comprehensive study that includes an analysis of regulatory acts in educational legislation, scholarly contributions of researchers with a justification of the features of professional training of future economists in higher education institutions in Germany.*

Conclusion. *The analysis of regulatory documents and scientific-pedagogical literature allows us to assert that improving the effectiveness of training future economists in the process of professional training on Ukraine's path toward integration into the European educational space requires turning to the experience of training such specialists in higher education institutions in Germany. Borrowing their experience should become a key factor in the transformation of professional training of future economists in Ukraine.*

Key words: *training of future economists, specialists in the economic field, economic education, professional training, universities in Germany.*

References

1. Heizerska, R. A. (2008). Formuvannya profesiinoho znachushchykh yakosti maibutnikh mahistriv ekonomichnoho profilu u protsesi fakhovoi pidhotovky [Development of professionally significant qualities in future master's students of economic specializations during professional training]. *Candidate's thesis*. Luhansk. [in Ukrainian].
2. Dziuba, H. I. (2021). Profesiina pidhotovka fakhivtsiv ekonomichnoho profilu u vyshchykh navchalnykh zakladakh Nimechchyny [Professional training for economists in German higher education institutions]. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Poiasok, T. B. (2009). Systema zastosuvannya informatsiinykh tekhnolohiiu profesiinii pidhotovtsi maibutnikh ekonomistiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh [The system of applying information technologies in the professional training of future economists in higher education institutions]. *Doctor's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].
4. Shevchuk, O.B. (2013). Osoblyvosti pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv finansovo-ekonomichnoho profilu za kordonom [Features of training future specialists of financial and economic profile abroad]. URL: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN23/13sobpzk.pdf>. [in Ukrainian].
5. Bachelor-Studiengänge. URL: <http://www.hs-bremen.de/internet/de/einrichtungen/fakultaeten/fl1/studium/bachelor/>. [In German].
6. Friedl G., Hutzschenreuter T. BWL: Schaut über den Zaun! ZEIT Nr. 28/2020. [In German].

Отримано редакцією 28.11.2024 р.

УДК 378.14:355.34

DOI: 10.31376/2410-0897-2024-3-56-82-91

СТРУКТУРА, КРИТЕРІЙ І ДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ, КОНВОЮВАННЯ, ЕКСТРАДИЦІЇ ТА ОХОРОНИ ПІДСУДНИХ

Криворучко Віталій Олександрович

аспірант

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: kvo_vv@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-0705-1551

За результатами проведеного дослідження уточнено сутність і структуру готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань з охорони громадської безпеки і порядку, конвоювання, екстрадиції та охорони підсудних. Під такою готовністю запропоновано розуміти полікомпонентну динамічну характеристику курсантів, яка формується шляхом цілеспрямованого педагогічного впливу й репрезентована сформованістю мотивації здійснювати цю діяльність на основі професійних цінностей; здатності протистояти стресам; знань та вмінь виконувати службові завдання; рефлексії результатів своєї діяльності. Структура готовності є сукупністю взаємопов'язаних психологічного, когнітивного, діяльнісного та рефлексійного компонентів. Уточнено критерії та показники сформованості такої готовності, а саме: психологічний (показники: мотивація здійснювати службову діяльність; професійні цінності; здатність протистояти стресам); когнітивний (знання та вміння виконувати службові завдання); діяльнісний (показники: здатність до професійних дій; набуття професійного досвіду); рефлексійний (показники: здатність до самооцінювання; здатність до рефлексії). Схарактеризовано рівні готовності: високий, середній та низький. Дібрано діагностичні методики оцінювання сформованості компонентів готовності.

Ключові слова: охорона громадської безпеки і порядку; конвоювання, екстрадиція та охорона підсудних; Національна гвардія України; вищий військовий навчальний заклад; майбутні офіцери; курсанти; готовність; структура готовності; критерії; діагностика готовності.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України «Про Національну гвардію України» [1] до основних функцій Національної гвардії України (НГУ) належить: охорона громадської безпеки і порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян; участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадської безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян; участь у припиненні групових протиправних дій осіб, узятих під варту, засуджених, а також ліквідації наслідків таких дій в установах попереднього ув'язнення, виконання покарань. В прикінцевих та перехідних положеннях згаданого нормативного-правового акта встановлено, що тимчасово до визначення на законодавчому рівні іншого суб'єкта виконання відповідних функцій НГУ продовжує здійснювати: конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі, до Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, апеляційних судів з розгляду цивільних і кримінальних справ, місцевих загальних судів, перелік яких визначається Міністром внутрішніх справ України (ВСУ), та відповідних установ виконання покарань, попереднього ув'язнення